

iaeden
SALVEM L'EMPORDA
**institució altempordanesa
per a la defensa i estudi de
la natura.** butlletí núm. 170
primavera-estiu
2020

Joan Paradís (1941-2019)

Butlletí núm. 170
Primavera-estiu 2020

**Editat per la Institució
Altempordanesa per a la
Defensa i Estudi de la Natura
(IAEDEN), entitat independent
sense afany de lucre i membre
de la Federació Ecologistes de
Catalunya.**

Apartat correus 245 Figueres
Tel.: 972 67 05 31
e-mail: iaeden@iaeden.cat
web: www.iaeden.cat

Junta directiva de la IAEDEN 2019
President: *Llorenç Pascua*
Vicepresidenta: *Bàrbara Schmitt*
Secretari general: *Lluís Serrano*
Tresorera: *Consol Rovira*
Vocals: *Carme Bosch, Ignasi Batet,
Xavier Vizcaino, Joan Martí,
Vicenç Serradell, Leonel Manso,
Miquel Sanchez, Marcel Gutinell,
Lluís Benejam, Esteve Robleda,
Ariana Seglar, Neus Giró,
Frederic Fortunet, Anna Maria Pujol,
Anna Albó, Marta Ortega,
Martí Llorente, Damià Pastor,
Montse Fabregat.*

Han col·laborat en aquest número:
*Marta Ball-Ilosera, Ignasi Batet,
Lluís Benejam, Ramon Caralt,
Sílvia Guitard, Marcel Gutinell,
Berto Minobis, Mireia Monegal,
Llorenç Pascua, Montse Pascual,
Mònica Pepa, Miquel Sanchez,
Joan Ventura, Xavier Vizcaino.*

Composició de textos:
Roger Digital Press & Print, Figueres

Imprès a:
Gràfiques Canigó

Imprès en paper ecològic

IAEDEN no comparteix
necessàriament les opinions
expressades en les col·laboracions
signades pels seus autors.

© 2020, IAEDEN

S U M A R I

Portada	
Joan Paradís, gravat	
Sumari	2
Editorial	3
Calendari d'activitats	4
Noticiari	7
Emergència Climàtica: IAEDEN... i ara què?	16
Reflexions d'en Ramon: Breu història del sector elèctric	17
Butlleta d'inscripció	19

Les aportacions econòmiques a favor de la
IAEDEN-Salvem l'Empordà es poden fer a
TRIODOS, compte núm.

ES12 1491 0001 2130 0007 9133.

Els donatius i la quota de soci/sòcia es poden
desgravar de l'IRPF. Només ens heu de fer saber
el vostre DNI, i us enviem un certificat.

amb el suport de:

Ajuntament de Figueres
www.figueres.cat

No es dirà Glòria

Estan esperant la seva primera filla. Són joves i se'ls veu il·lusionats. Ella irradia una bellesa encisadora; la seva pròpia, més la que adquireixen les dones quan han de ser mares: una barreja de tendresa, dignitat, valentia, naturalitat,... elegància.

A la família serà, a més de la primera filla per als pares, la primera neta i la primera besneta. Per una tradició mantinguda durant una bona colla de generacions, totes les primeres filles d'aquella casa han portat el nom de Glòria. Però ara aquesta tradició sembla que es trencarà. Elles han decidit que l'última gran tempesta, que fa ben poc hem patit, s'emporti també per sempre aquest costum familiar. És com un intent esperançat d'esborrar, juntament amb el nom, el patiment propi i de tantes persones en els inacabables dies de temporal.

Si per alguna cosa útil pot haver servit la tempesta *Gloria* ha estat per conscienciar-nos que això va de debò. Ens ha assenyalat quins són els nostres límits. O, potser, havíem pensat que els humans no en teníem, de límits? Una lliçó d'humilitat per a aquesta espècie, massa sovint, superba, arrogant i mesella, convertida ja en una implacable plaga per al planeta que habita i per a ella mateixa.

Si mirem la costa, els rius i les rieres, el missatger del planeta, enfurismat, ens ha dit clarament: "No passeu d'aquí..., atenció que puc tornar aviat...". Serem capaços d'escoltar i aprendre?

Sovintegen actualment moltes conferències sobre l'emergència climàtica (causes, efectes, formes d'evitar-los i/o fer-hi front). Una gran majoria de científics també parlen clar: hi som a temps, però, si per actuar esperem a demà, ja serà massa tard. Calen molts canvis importants, però possibles, fins i tot econòmicament. Hi haurà la valentia per emprendre'ls?

Per començar a notar els efectes d'aquests canvis haurem de passar per una etapa de transició en la qual, en l'àmbit personal, ens haurem d'acostumar a viure més austerament. Hi estem disposats?

Si no fem res, fenòmens com la tempesta *Gloria*, sovintejaran més i seran més severos. Quan veurem que n'hi ha que tiren la tovallola i s'apunten a tornar a la comoditat dels errors de sempre, s'aguantarán les nostres conviccions?

Un munt de preguntes que, individualment i col·lectiva, haurem de respondre sense fer-nos trampes a nosaltres mateixos. De les respostes i accions que se'n derivin en depèn, en bona part, el present i el futur nostre però també, i sobretot, el de les persones que ara mateix estan a punt de néixer.

Moltes d'elles portaran noms que ens evocaran esperança...i, potser, amb el temps, harmonia i felicitat compartida.

Llorenç Pascua

CALENDARI D'ACTIVITATS

Aquesta programació queda subjecta a l'evolució de l'epidèmia de coronavirus. Consulteu a l'apartat de l'Agenda de la web (www.iaeden.cat) per confirmar que es realitzaran les activitats.

• **Diumenge 19 d'abril. El Fluvià pas a pas, cinquena etapa**

Sortida per descobrir els valors naturals i culturals que amaga el riu Fluvià, des del seu naixement fins que arriba al mar. En aquesta cinquena etapa, recorrerem la zona entre Crespià i Orfes, acompanyats de l'Ignasi Batet. Cal venir preparats per caminar i ser previsoros amb el temps que pugui fer. Cal dur: esmorzar, dinar i prismàtics (opcional).

Hora i lloc de trobada: a 2/4 de 9 del matí, davant l'església d'Orfes. Deixarem alguns cotxes aquí i amb els altres arribarem fins al punt d'inici a Crespià. Al final de l'excursió, ja a Orfes, tornarem a Crespià a buscar els cotxes que haurem deixat al matí.

Durada: tot el dia.

Aportació i inscripcions: L'activitat és gratuïta, però cal inscriure's prèviament a iaeden@iaeden.cat o al telèfon 972 670 531, places limitades.

Organitza: Grup Natura de la IAEDEN-Salvem l'Empordà.

• **Dijous 30 d'abril. Conferència Els ratpenats de l'Alt Empordà**

(conferència prevista inicialment per al divendres 24 d'abril)

La biòloga Alba Coronado, del Museu de Granollers, ens explicarà les principals poblacions de ratpenats que tenim a la comarca. Aquesta activitat s'emmarca dins les Fires de Figueres.

Hora i lloc de trobada: a les 7 de la tarda, a La Cate. Un cop acabada la conferència es farà una petita sortida al Parc Bosc de Figueres per detectar la presència de ratpenats amb un aparell d'ultrasons. Per a la sortida, cal inscriure's prèviament a iaeden@iaeden.cat o al telèfon 972 670 531, places limitades per a la sortida.

Organitza: Grup Natura de la IAEDEN-Salvem l'Empordà.

• **Diumenge 3 de maig. Sortida per conèixer els ocells comuns de Figueres**

Sortida ornitològica per la ciutat de Figueres i rodalies per conèixer els ocells més comuns que viuen a la ciutat amb l'ornitòleg Joan Ventura. Aquesta activitat s'emmarca dins les Fires de Figueres.

Hora i lloc de trobada: a les 8 del matí, a La Cate de Figueres. La sortida tindrà una durada d'unes dos hores.

Cal dur: calçat còmode i binocles.

Aportació i inscripcions: l'activitat és gratuïta, però cal inscriure's prèviament a iaeden@iaeden.cat o al telèfon 972 670 531, places limitades.

Organitza: Grup Natura de la IAEDEN-Salvem l'Empordà.

• **Diumenge 10 de maig. Sortida per conèixer rastres de mamífers**

Guiats pels naturalistes Pau Federico i Ignasi Batet aprendrem a conèixer diferents rastres de mamífers de la nostra comarca com les petjades, femtes, restes d'alimentació...

Hora i lloc de trobada: a les 9 del matí, a la plaça de l'església de Darnius.

Durada: matinal.

Cal dur: càmera, guia de mamífers, barret, crema solar, aigua i esmorzar.

Aportació i inscripcions: L'activitat és gratuïta, però cal inscriure's prèviament a iaeden@iaeden.cat o al telèfon 972 670 531, places limitades.

Organitza: Grup Natura de la IAEDEN-Salvem l'Empordà.

• **Dissabte 16 de maig. Primer cens comarcal de lànids (botxí, Capsigrany i trenca)**

Els lànids són una família d'ocells que fa pocs anys estaven molt estesos per la plana agrícola. Malauradament, els últims anys han patit una forta davallada portant algunes de les espècies a la porta de la desaparició. És per aquest motiu que volem fer una matinal de mostreig amb voluntaris per conèixer la situació real de les parcel·les a la comarca d'aquetes tres espècies, especialment el botxí.

Hora i lloc de trobada: a les 9 del matí al Centre de Reproducció de Tortugues a Garriguella.

Aportació i inscripcions: l'activitat és gratuïta, però cal inscriure's prèviament a iaeden@iaeden.cat o al telèfon 972 670 531, places limitades.

Organitza: Grup Natura de la IAEDEN-Salvem l'Empordà i APNAE.

• **Diumenge 17 de maig. Visita al Centre de Reproducció de Tortugues de l'Albera (CRT)**

La darrera població natural de la tortuga mediterrània *Testudo hermanni hermanni*, de la península Ibèrica es troba a la serra de l'Albera. El CRT de Garriguella treballa des de fa molts anys per protegir i potenciar aquesta població, com també la de la tortuga d'estany, *Emys orbicularis*. Farem una visita al Centre i coneixerem els projectes que s'hi estan desenvolupant.

Hora i lloc de trobada: 11 del matí al Santuari de la Mare de Déu del Camp, Garriguella.

Aportacions i inscripcions: l'activitat és gratuïta, però cal inscriure's a iaeden@iaeden.cat o al 972 670 531. Places limitades

Organitza: Grup Natura de la IAEDEN-Salvem l'Empordà i CRT de l'Albera.

• **Diumenge 24 de maig. Sortida de descoberta de papallones diürnes**

Dins la Setmana de la Natura, farem aquesta sortida per descobrir papallones diürnes amb la biòloga i naturalista Anna Planella.

Hora i lloc de trobada: a les 10 del matí a la plaça de l'Església de Pau.

Durada: matinal.

Cal dur: prismàtics, guia de papallones, barret, crema solar, aigua...

Aportació i inscripcions: L'activitat és gratuïta, però cal inscriure's prèviament a iaeden@iaeden.cat o al telèfon 972 670 531, places limitades.

Organitza: Grup Natura de la IAEDEN-Salvem l'Empordà.

• **Divendres 12 juny. Xerrada: El gat fer a l'Alta Garrotxa**

El naturalista Pau Federico Arché és autor del treball d'investigació sobre el gat fer a l'Alta Garrotxa premiat amb la Beca Oriol de Bolós de Ciències Naturals. En Pau ens explicarà aspectes de la distribució, densitat i anàlisi genètica d'aquesta espècie.

Hora i lloc de trobada: a les 8 del vespre a La Cate de Figueres.

Organitza: Grup Natura de la IAEDEN-Salvem l'Empordà.

• **Diumenge 21 de juny. Taller de ratafia**

Us proposem, un any més, el ja tradicional taller de ratafia amb l'experta remeiera Sandra Saura. Farem un passeig pel Mas Margall per recollir les plantes que utilitzarem després per fabricar la nostra pròpia ratafia. Durant aquest volt, aprendrem moltes coses sobre les propietats i virtuts de les herbes medicinals que tenim a prop! Tot seguit anirem a Can Met (Figueres) a fabricar la ratafia amb la guia i indicacions de la Sandra.

Hora i lloc de trobada: a 2/4 de 10 del matí davant la Biblioteca de Figueres.

Cal portar: un pot de vidre de boca ampla de 3 litres de capacitat i 2 litres d'anís dolç.

Aportació i inscripcions: l'activitat és gratuïta, però cal inscriure's prèviament a iaeden@iaeden.cat o al telèfon 972 670 531, places limitades.

Organitza: Grup Natura de la IAEDEN-Salvem l'Empordà.

• **Dissabte 11 de juliol. Jornada de recerca d'Ortòpters al Parc Natural de Cap de Creus**

Des del Grup de Natura de la IAEDEN, el Parc Natural de Cap de Creus, i el grup Antaxius, amb la col·laboració de l'APNAE, s'organitza una jornada per intentar localitzar les diferents espècies d'ortòpter que viuen al PNCDC, entre les quals hi ha la protegida i amenaçat a casa nostra llagosta patadora Saga pedo, aquests any la recerca es farà de tarda- nit. Apunta't a la recerca!

Hora i lloc de trobada: a les 7 de la tarda al CAT de Vilajuïga.

Cal dur: calçat còmode, sopar i llanterna.

Aportació i inscripcions: l'activitat és gratuïta, però cal inscriure's prèviament a pncapcreus@gencat.cat o 972 193 191.

Organitza: Grup Natura IAEDEN-Salvem l'Empordà, Parc Natural del Cap de Creus i Antaxius, amb la col·laboració de l'APNAE.

Front comú de les entitats d'estudi i defensa del patrimoni cultural i ambiental de la comarca contra les mines de talc a les Salines

El 27 de febrer, vam fer una roda de premsa les entitats d'estudi i defensa del territori i del patrimoni de la comarca (IAEDEN-Salvem l'Empordà, Centre Excursionista Empordanès i Institut d'Estudis Empordanesos) amb els propietaris afectats per mostrar el nostre rebuig a l'explotació de mines a la zona de les Salines. Davant les darreres informacions que es disposa sobre el potencial atractiu d'explotació de les mines de Santa Maria, Ginebró i Castell, als termes municipals de Maçanet de Cabrenys, Darnius i la Vajol, les entitats i propietaris de la zona rebutgen tota activitat que impacti negativament en un territori d'especial interès. Les Salines és un espai de gran interès natural i paisatgístic, que representa un paratge amb una variada zonació de la vegetació. Des d'alzinars i suredes, a l'alzina muntanyenc, les rouredes acidòfiles, la fageda i en els nivells culminals, s'hi troben landes i prats acidòfils. La interfase entre el clima mediterrani i euro-siberià fa que predomini una elevada variabilitat d'elements corològics. Alhora cal ressaltar el bon estat de conservació dels ecosistemes forestals que donen recer a una variada i rica fauna protegida. Entre d'altres, es podria destacar la presència de: barb de muntanya, cranc de riu autòcton, llúdriga, tritó verd i pirinenc...

Ara com ara les explotacions mineres cerquen el màxim rendiment econòmic, en comptes de la sostenibilitat territorial. Tot i l'allau de normativa ambiental i territorial, és prou conegut que les avaluacions ambientals que es tramiten en aquests expedients matisen els projectes per “maquillar-los de verd”; però en cap cas garanteixen la sostenibilitat d'un territori. Per altra banda, i segons certes informacions, es coneix que les investigacions mineres han donat resultats positius en la cerca del mineral, però que, per fer econòmicament viable l'explotació, cal explotar-les a cel obert.

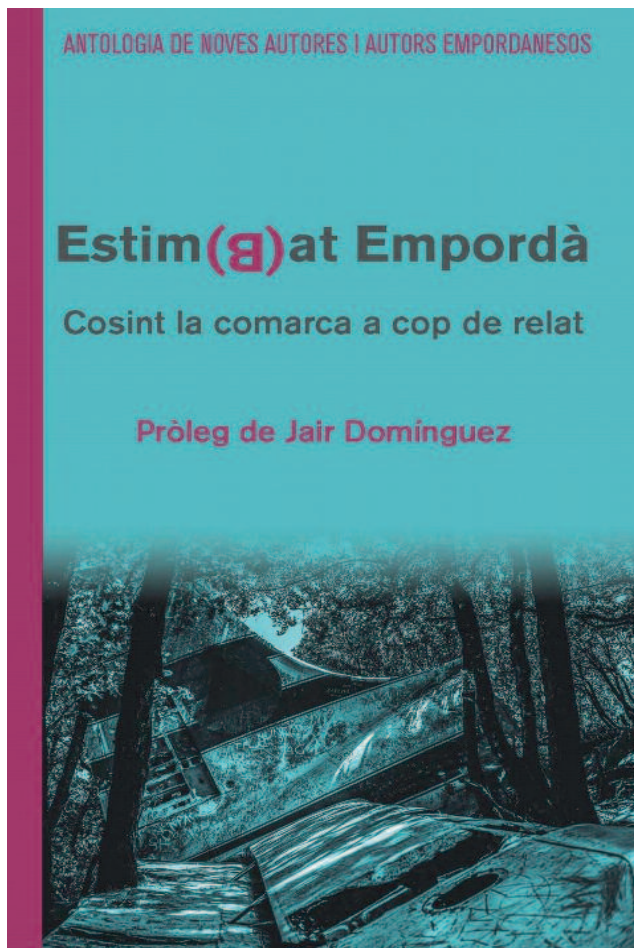
És evident que, si es volen obrir mines en aquest espai, hi haurà un fort impacte ambiental d'un espai d'alt valor natural, cultural, ecològic i etnològic. Els impactes directes contra l'estructura dels terrenys i totes les funcions associades (estructura dels sòls, erosió, desequilibris en el règim hídric,...) i altres impactes indirectes (com l'obertura de camins amb trànsit rodat de vehicles), pot perjudicar greument l'equilibri de l'indret. Les obertures de mines en aquest sector pot alterar l'estructura i el funcionament dels aquífers i deus d'aigua amb possibles efectes sobre el cabal circumdant de les rieres de la zona (especialment clot de la Garravera i riera de Mas Castells); possibles contaminacions o suspensions de materials a les deus i rieres i un fort impacte paisatgístic que es veurà des de moltes perspectives de la comarca.

A més, aquesta activitat minera impactaria en el model de desenvolupament social, econòmic i empresarial que s'ha estat impulsant en els últims anys des dels municipis d'aquesta zona de la comarca, i que es basa en el desenvolupament d'activitats estretament lligades al paisatge i al territori (gestió dels boscos, turisme rural...). Aquest racó singular de la comarca ha decidit, d'un temps ençà, fer una aposta clara per un model de vida i activitat econòmica no només altament respectuosa amb el territori, sinó que justament n'ha fet del territori (paisatge, patrimoni cultural i natural) la seva marca i essència per existir. Les explotacions mineres projectades impactaran directament contra aquest model de vida i desenvolupament de la gent del territori. Els beneficis econòmics d'uns pocs no poden estar per sobre dels interessos (socials i ambientals) públics generals. Per tot plegat, les tres entitats han fet públic el seu rebuig a les activitats extractives de les Salines per defensar una gestió sostenible del nostre territori. I esperem que el Departament de Territori i Sostenibilitat, els tres ajuntaments afectats i el Consell Comarcal es posicionin de la mateixa manera.

Un llibre de nou autors empordanesos destinarà els beneficis a la IAEDEN-Salvem l'Empordà

Es tracta d'*Estim(b)at Empordà*, d'Editorial Tushita, una antologia de nou autors empordanesos, dels quals, curiosament, cinc són socis de la IAEDEN-Salvem l'Empordà (Llorenç Pascua, Oriol Abulí, Esteve Robleda, Xavier Vizcaíno i Frederic Fortunet, que aporta les seves il·lustracions) i quatre d'ells formen part com a vocals de la junta de l'entitat. Aquesta anècdota els ha portat a decidir que els beneficis de les seves vendes es destinin a finançar la nostra entitat. El llibre, prologat pel mediàtic Jair Domínguez, recull una vintena de relats breus, ambientats tots ells en diferents poblacions de l'Alt Empordà, i les seves temàtiques, molt sovint, es relacionen amb els desgavells que l'han estat amenaçant els darrers anys. També tracten, sovint, sobre les peculiaritats de la seva població. D'aquesta manera, la creació cultural torna a lligar-se amb la protecció del nostre patrimoni natural i cultural i amb la denúncia de l'absurd que massa sovint caracteritza la nostra mal anomenada "civilització". I, evidentment, el podreu trobar a la nostra parada de Sant Jordi, a internet, i a les principals llibreries de l'Empordà. Ajuda'ns a divulgar-lo!

Grup de treball per impulsar l'ús normalitzat de la bicicleta a Figueres

Tal com es comenta en un apartat d'aquest butlletí, s'ha creat recentment, a l'entitat, una Comissió de Canvi Climàtic. Dins d'aquesta comissió, un dels temes que ha engegat en força és el grup de treball per impulsar l'ús normalitzat de la bicicleta a Figueres. Es constata que Figueres viu un col·lapse de trànsit gairebé permanent. Es perden moltes hores de feina i de lleure en els embussos. Les emissions de gasos a l'atmosfera agreugen l'emergència climàtica que patim. La contaminació i la fressa perjudiquen la nostra salut i, amb el risc d'accidents, han expulsat la mainada i la gent gran de molts espais de la ciutat així com perjudicat greument la convivència veïnal: el cotxe ha passat

per davant de les persones. Tanmateix, moltes grans ciutats d'Europa fa dècades que reserven els seus centres urbans als vianants i als usuaris de la bicicleta, minimitzant el trànsit motoritzat. Ciutats com Olot, Girona, Vic o Banyoles, ja disposen de quilòmetres de carrils bici i de polítiques per normalitzar l'ús de la bicicleta. A la nostra ciutat, aquests carrils bici són pràcticament inexistents. És per tot això que ens dirigim al govern municipal per demanar-li:

1. La creació d'una xarxa de carrils bicis per a la circulació segura de les bicicletes i patinets.
2. La pacificació del trànsit allà on no es puguin crear carrils bici.
3. Una xarxa d'aparcaments segurs per a bicicletes i patinets.
4. L'aprovació d'una ordenança que reguli l'ús de la bicicleta i dels patinets per garantir que les mesures que reclamem no perjudicaran ni la mobilitat de les persones ni la seva seguretat.

Desplaçar-se per la ciutat en bicicleta ha de deixar de ser un "esport de risc". Volem que pugui ser una forma habitual de moure's per petits i grans. És per això que instem l'Ajuntament a avançar de manera ferma i ràpida en les propostes esmentades i a tenir-les en compte a l'hora de redactar el futur Pla de Mobilitat i tot el planejament urbanístic. Per fer públic les nostres reivindicacions, vam convocar, el dissabte 28 de març, conjuntament amb altres entitats de la ciutat, la 1a Bicicletada reivindicativa sota el lema "La Bicicleta és la Solució".

Al final, la convocatòria ha quedat prorrogada com a conseqüència del coronavirus.

Portbou: un “hub” ferroviari europeu

Finalment, s’han posat en marxa els ascensors i l’elevació d’andanes a la remodelada estació internacional de Portbou. Entre tots, s’ha aconseguit tirar endavant i dignificar una estació, amb una gran potencialitat estratègica i clau per a la mobilitat sostenible a la Regió de Girona. Ara caldria aprofitar millor aquesta infraestructura bàsica per a la connexió sostenible entre la part nord-oriental del Principat, la Catalunya Nord i Occitània. Ara és l’hora que els ajuntaments, diversos consells comarcals, la Diputació de Girona, el Departament de Territori de la Generalitat, el Consell General dels Pirineus Orientals, el Consell Regional d’Occitània i la UE es coordinin i “es facin seva” l’estació de Portbou per tal que esdevingui un veritable *hub ferroviari* europeu que contribueixi a lluitar amb més efectivitat a favor de la mobilitat sostenible i contra el “maleït” canvi climàtic. Senyors, ara és l’hora de la voluntat política de debò.

Josep Maria Loste

Preocupació davant l’escenari hídric a la comarca

Al mes de desembre, va sortir a exposició pública una modificació puntual del POUM de Borrassà amb l’objectiu de fer una estació de bombament per portar l’aigua des del pantà de Boadella. D’aquesta manera, es pretén portar aigua potable mitjançant la connexió amb la xarxa de Figueres, en comptes de fer ús dels pous de les aigües subterrànies del municipi, com s’havia fet fins ara. Aquesta tramitació és la punta de l’iceberg d’un problema greu de planificació d’aigua a la comarca. La IAEDEN està especialment preocupada per la disponibilitat d’aigua a la comarca a causa dels problemes de qualitat i quantitat d’aquest recurs bàsic, que s’agreuja en un context global de canvi climàtic.

L’Alt Empordà té 34 municipis que pertanyen a zones vulnerables, fruit de l’aplicació de la Directiva Europea 91/676 CEE, que estableix les mesures per prevenir i corregir la contaminació de les aigües continentals i litorals causada pels nitrats de fonts agràries, i atribueix a les comunitats autònomes. El decret té per objectiu reduir la contaminació de l’aigua produïda per nitrats que s’utilitzen amb finalitat agràries i ramaderes i actuar preventivament contra noves contaminacions. L’aigua neta és indispensable per a la salut humana i els ecosistemes naturals, de manera que la qualitat de l’aigua és un dels elements més importants de la política mediambiental de la Unió Europea.

Borrassà pertany a un d’aquests municipis amb excedents de nitrats. Amb data d’abril de 2008, es va redactar un Pla Director d’Abastament d’Aigua Potable al municipi que incloïa una diagnosi dels sistemes d’abastament en un escenari futur, on es preveia un dèficit hídric de 365,75 m³/dia o 15,24 m³/h (aprox. 4 l/s)

envers el cabal existent de 195,00 m³/dia calculat pel Pla. Per una altra banda, l'anàlisi periòdica de les aigües municipals posava de manifest una problemàtica molt greu, generada per l'existència de nitrats que superen els límits permesos. En conseqüència, aquest Pla Director concloïa que la precarietat en el subministrament d'aigua potable, així com la manca de garanties sanitàries, posaven en evidència la necessitat d'una actuació de caràcter immediat, que donés solució a aquesta mancança d'un servei bàsic per a la població de Borrassà. Per altra banda, es va fer públic arreu que, l'any 2017, va entrar en funcionament una planta pionera d'eliminació de nitrats. Una planta finançada per la Unió Europea i Dipsalut que es basava en la tecnologia d'electrodesnitrificació. La planta s'havia de connectar a la xarxa municipal de Borrassà i subministrar aigua a tota la població. El cost d'aquesta instal·lació fou de 200.000 euros, el 70% dels quals han estat subvencionats per la Unió Europea en el marc del programa H2020 SME instrument, del projecte Watify. El 30% restant ha anat a càrrec de l'Organisme de Salut Pública de la Diputació de Girona. Pel que sembla aquesta planta no ha funcionat, ja que tres anys més tard cal connectar-se a l'embassament de Boadella.

Considerem molt greu que una de les activitats econòmiques més importants de Catalunya, el sector agroindustrial del sector porcí, no assumeixi els costos ambientals de la seva activitat. Hi ha una premissa bàsica en la normativa ambiental que és: qui contamina paga. Els costos de fer nous pous, de connectar-se al pantà de Boadella, les proves pilots de nova tecnologia per poder potabilitzar l'aigua,... no té perquè ser assumida per la població, amb diner públic. És moment de demanar responsabilitats al sector privat que ho provoca i l'administració pública que ho permet.

Per aquesta raó, fem públic aquest projecte com una de les conseqüències d'aquesta despesa pública injusta que caldria que les empreses integradores del sector porcí, que controlen el negoci de tot Catalunya, assumeixin aquest cost i aquesta responsabilitat. Si hi afegim el context d'emergència climàtica a Catalunya, que provocarà d'una manera clara –i científicament demostrada– un dèficit important d'aigua, considerem que cal posar fil a l'agulla. L'escassetat d'aigua augmentarà a tot arreu, però variarà molt en funció de cada zona. A partir d'un balanç hídric basat en les dades de les projeccions climàtiques i els usos del sòl a cada conca hidrogràfica, s'ha calculat que la disponibilitat d'aigua davallarà un 11% l'any 2021 i un 17,8% l'any 2051. Per a aquest darrer horitzó, la davallada serà molt més petita a les comarques del Pirineu, tot i ser important, que al conjunt de Catalunya, i es calcula en un 9,4%. A les comarques de l'interior, la disminució serà del 18,2%, i a les comarques litorals, podrà arribar al 22%.

Crida per Voluntaris per l'esperver cendrós

Des del Grup de Natura de la IAEDEN i l'APNAE, volem articular un grup de voluntaris per ajudar a la detecció de parelles d'esperver cendrós durant la primavera. Com molts ja sabeu, aquesta espècies d'ocells rapinyaire cria en camps de cereals, per la qual cosa és molt important detectar els diferents territoris a temps abans de la sega per tal de protegir-los. Si estàs interessat i pots col·laborar puntualment a la recerca, ens pots enviar un correu a grupnatura@iaeden.cat per facilitar-nos el teu número de mòbil i t'afegirem el grup de WhatsApp per tal de poder comptar amb la teva col·laboració.

foto: Ramon Fortià

Col·laborem amb la ILP per la Salvaguarda del Montseny

La coordinadora per a la Salvaguarda del Montseny està coordinant una Iniciativa Legislativa Popular (ILP) perquè el Parlament de Catalunya aprovi una llei de protecció del Montseny, ja que cal recuperar la protecció del Parc Natural del Montseny i adaptar-la als coneixements del segle XXI i als reptes ambientals existents. Una ILP és un instrument de democràcia directa, fonamentada en el dret de la ciutadania a participar en el sistema democràtic a

través de la intervenció en l'àmbit legislatiu. Permet a les ciutadanes i ciutadans plantejar al Parlament de Catalunya el debat i la votació de propostes de llei sobre temes que siguin d'interès per a un sector de la població. La IAEDEN-Salvem l'Empordà som fedetaris d'aquesta iniciativa. Per aquesta raó, us engresquem a tots els socis/es i simpatitzants a passar pel local a signar a favor de la protecció del Montseny. Més informació a: www.ilp-montseny.cat

Un hivern amb molta activitat!

Durant aquests mesos d'hivern no hem parat de fer multitud d'activitats que prèviament havíem anunciat en el butlletí i a les xarxes socials. El 26 de gener vam fer la ja tradicional sortida hivernal a la Garrotxa per identificar i conèixer ocells de bosc amb l'ornitòleg Joan Ventura. Aquesta vegada es van veure 41 espècie d'ocells, entre d'altres la merla d'aigua.

El 15 de febrer es va fer la primera sortida del "Curset del Petit Naturalista" que va ser una sortida per conèixer els ocells dels aiguamolls. Aquesta és la segona edició d'aquest curset per mainada d'entre 6 i 12 anys i ha tornat a tenir un èxit

absolut! Durant les properes sortides descobriran els mamífers, amfibis, insectes i animals del medi marí. Aquest any l'assemblea anual de socis la vam tor-

nar a fer amb el format distès de “Vermut de socis! Cap on anem aquest 2020?” El dissabte 22 de febrer al matí vam realitzar primer un repàs de les tasques fetes el passat 2019 (presentades per representants dels diferents grups de treball) i posteriorment es va discutir les línies principals del 2020, entre les quals va destacar el canvi climàtic. Per acabar la jornada es va fer un vermut pica pica al bar de la Cate. En el context de celebració del 40è aniversari de la IAEDEN, el passat 27 de febrer es va presentar a la Cate de Figueres el llibre Escola de Radicals amb intervencions d’en Josep Maria Bernils, en Francesc Guillamet, la Carme Bosch i en Jordi Puig.

EMERGÈNCIA CLIMÀTICA

IAEDEN... i ara què?

Ho recordeu? Fa uns mesos, i davant l'actual estat d'emergència climàtica, el nostre company Ramon Caralt ens va impartir una xerrada magistral sobre el canvi climàtic. Tanmateix, el seu èxit de convocatòria, així com els comentaris d'alguns assistents, demanaven que la nostra entitat anés més enllà del simple fet d'organitzar una xerrada. Amb tot plegat, vàrem decidir crear una "Comissió de Canvi Climàtic" que complementés a la ja existent a la IAEDEN sobre energies. Per començar hem anat esbrinant aquells camps on podríem fer algun servei real. Són els següents:

1. **Informar** sobre l'estat actual i les previsions de futur pel que fa a l'emergència climàtica, així com sobre les mesures que podem prendre per tal de mitigar i-o adaptar-nos al canvi climàtic (**tot incidint, sobretot, en la responsabilització directa dels nostres representants polítics**).
2. **Participar** en totes les activitats i accions cíviques encaminades a **denunciar la passivitat dels nostres líders polítics envers l'estat d'emergència climàtica**, així com donar suport a totes aquelles propostes locals o nacionals, sorgides des de la societat civil, encaminades a mitigar el canvi climàtic.

Pel que fa al nostre **compromís d'informar**, ja podeu comptar amb un llistat d'accions domèstiques i polítics dirigides a pal·liar el canvi climàtic, que podreu trobar penjades a la nostra web. Ben aviat, també us oferirem una bibliografia comentada sobre el canvi climàtic. I, si sou membre d'alguna entitat social, també podreu sol·licitar un seguit de xerrades i tallers divulgatius sobre el tema que publicarem des de la nostra web.

Pel que fa al nostre compromís de participar "denunciant", ens vàrem afegir recentment en un acte reivindicatiu organitzat a Barcelona per part de les organitzacions internacionals Fridays for Future i Extinction-Rebellion per tal de denunciar la hipocresia del nostre govern nacional a l'hora d'aplicar la seva pròpia legislació envers el canvi climàtic.

Pel que fa al nostre compromís de participar de manera propositiva, també acabem d'organitzar un grup de treball per impulsar l'ús normalitzat de la bicicleta a Figueres. Tot i així, és evident que resta molta feina per fer. I més gent que ens faci costat.

I és que no n'hi ha prou que la teva entitat ecologista es posi a fer feina... si tu no t'hi poses, també.

En aquest sentit et convidem a afegir-te a la nostra comissió de canvi climàtic.

Xavier Vizcaíno

REFLEXIONS D'EN RAMON

Breu història del sector elèctric

Aquesta és la breu història de com ens han portat cap a un model energètic car i contaminant. Per explicar-ho, ens situarem en el moment de la creació d'Endesa el 1944 per ordre del dictador Francisco Franco. En aquesta data, es pot dir que l'oligarquia feixista inicia el seu recorregut dins les elèctriques, un fet que va continuar al 1948 quan Joan March, denominat *el pirata de la Mediterrània*, va adquirir, ajudat per Franco, l'empresa La Canadencia, que havia electrificat Catalunya. El general va agrair així l'ajuda financera que March li havia donat durant l'Alçament del 1936. Aquesta relació entre els seguidors de Franco i l'oligarquia és anomenada *electrofeixisme* (Tamames).

L'any 1951 el grup March va fundar Fecsa que, fins al 1987, va ser la primera empresa productora i distribuïdora d'electricitat de Catalunya. El 1980 es va aprovar la construcció de set centrals tèrmiques de carbó sense que ningú, en el govern Suárez, digués res sobre la contaminació que produïrien, eren temps del ministre Carlos Bustelo, avui a Vox. Pocs anys després, el 1987, s'enfonsa Fecsa en benefici d'Endesa i Enher i més tard el "socialista" Felipe González va impulsar les privatitzacions d'Endesa, Repsol, Argentaria, Telefónica, etc., empreses que estaven donant grans beneficis a la hisenda pública. L'excusa per a privatitzar-les va ser l'ingrés d'Espanya a la UE pels acords de Maastrich el 1990.

Tot va funcionar com estava previst amb grans beneficis privats, la contaminació semblava no existir. Després Aznar (1997-2004) va continuar amb la liquidació del sector públic, privatitzant Gas Natural i finalitzà amb la privatització d'Endesa. En aquest context, González i Aznar van entrar per les portes giratòries a Gas Natural i Endesa, respectivament, que els agràien els serveis prestats. Les conseqüències actuals d'aquestes privatitzacions són que tenim la llum més cara d'Europa, que les elèctriques tenen beneficis extraordinaris i que són el sector més contaminant. Seguint aquest relat, arribem a l'any 2012 on es declara l'empresa Endesa com la més contaminant d'Espanya.

Apareixen les energies solar i eòlica en el mixt energètic, però que amenacen els beneficis de les empreses de combustibles fòssils i, per evitar-ho, Rajoy s'inventa l'impost al sol el 2015, ja que "el seu cosí li diu que no hi ha canvi

climàtic” i així el nivell de CO₂ segueix augmentant gràcies a tots aquests polítics ambiciosos i irresponsables que pacten amb el mateix diable. Arribem a l’any 2020. El canvi de model energètic s’inicia per les obligacions de descarbonització que imposa la UE a Espanya. S’aprova el RD 2444/2019, que anul·la l’impost al sol i elimina barreres administratives, les centrals de carbó es tanquen deixant Tm. de CO₂ darrere d’elles, també s’augmenta la contractació d’energia verda per part de molts abonats, es posen en marxa projectes amb renovables finançats per diferents vies com subvencions, *crowdfunding*, cooperatives, compres col·lectives, crèdits amb retorn en forma d’energia, etc. Ciutats senceres i pobles participen en l’objectiu de reduir CO₂. Però la descarbonització va molt lenta i no només aquí, sinó a tot el món i el nivell de CO₂ no disminueix prou.

És a dir, coexisteixen ara dues visions energètiques al món. La majoritària, que defensa la lògica del creixement capitalista sense preocupar-se seriosament per la crisi climàtica i, d’altra banda, la que defensa prioritàriament sortir de la crisi climàtica i energètica amb un model social de transició per arribar a tenir energia 100% renovable l’any 2050. La primera té a tots els països productors de combustibles fòssils de la seva part, amb Trump al capdavant. És molt poderosa i no s’atura davant de res.

Per tant, no hi ha més solució que presentar batalla contra aquest oligopoli o l’escalfament global ens devorà. En això estem. Necessitem executar projectes amb renovables urgentment amb un empoderament democràtic de l’energia. Si no ho fem, no tindrem un final feliç en aquesta breu història del sector elèctric des de l’electrofeixisme cap a les renovables ...

Ramon Caralt Elias

Gaudeix de l’aigua amb nosaltres TOT L’ANY!

TARIFES PLANES SK KAYAK

- ☛ Us descobrim els millors indrets en caiac
- ☛ A partir de 40€ al mes

LLANÇÀ - SANT PERE PESCADOR

- ☛ Sortides als Parcs Naturals del Cap de Creus i als Aiguamolls de l’Empordà
- ☛ Botiga de Llançà OBERTA sempre!

www.kayakcostabrava.com reserves@skkayak.com ☎ 972 12 11 12 - 627 43 33 32

BUTLLETA D'INSCRIPCIÓ

En/Na.....
 De professió.....
 Domiciliat a.....
 Població..... Codi postal.....
 Comarca..... Telèfon.....
 Data naixement..... DNI.....
 Adreça electrònica.....

S'inscriu a la IAEDEN com a soci:

Soci juvenil, fins a 25 anys (20 € l'any, mínim) €
 Soci numerari, ordinari (45 € l'any, mínim) €
 Soci familiar (60 € l'any, mínim) €
 Soci protector (100 € l'any, mínim) €
 Altres quantitats €

Voldries col·laborar activament amb l'entitat Sí
 No Data i signatura

DOMICILIACIÓ BANCÀRIA

Nom del banc o caixa.....
 Adreça de la sucursal..... Població.....

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

iban   Codi banc   Núm. sucursal   control   núm. cc o llibreta

Titular del compte.....
 Domicili del titular.....

Distingits senyors: Els agrairé que, fins a nova ordre, atenguin amb càrrec al meu compte els rebuts que els presenti la IAEDEN, a nom del soci que figura adjunt.

..... 202.....

Firma del titular del compte

NOM DEL SOCI..... soci núm.....

Informació bàsica sobre protecció de dades

Responsable: INSTITUCIÓ ALTEMPORDANESA PER LA DEFENSA I ESTUDI DE LA NATURA (IAEDEN); Finalitat: Prestar els serveis sol·licitats i enviar comunicacions comercials; Legitimació: Execució d'un contracte, interès legítim del Responsable; Destinataris: Estan previstes cessions de dades a: L'Agència Tributària, Entitats financeres; Drets: Té dret a accedir, rectificar i suprimir les dades, així com altres drets, indicats en la informació adicional, que pot exercir dirigint-se a l'adreça del responsable del tractament; Procedència: El propi interessat. Pot consultar informació adicional i detallada sobre Protecció de Dades en la web: <http://www.iaeden.cat>.

BRAU EDICIONS

www.brauedicions.com

col·lecció
MALUQUER

En reconeixement als germans Salvador, Joaquim i Josep Maluquer Nicolau, naturalistes, precursors dels estudis de camp a Catalunya i divulgadors del coneixement científic.

Els nudibranquis del mar català

volum 3

Manuel Ballesteros, Miquel Pontes i Enric Madrenas

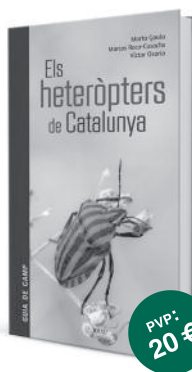
Els llimacs de mar, els més acolorits i espectaculars que podrem observar quan anem a sota l'aigua.

Els arbres silvestres de Catalunya

Josep M. Panareda
Il·lustracions Maravillas Boccio

Una guia per identificar l'àmplia varietat dels arbres silvestres del nostre país. El volum recull 130 espècies amb fotografies, il·lustracions i mapa de distribució a Catalunya.

Els heteròpters de Catalunya

Marta Çoula
Marcos Roca-Cusachs
Victor Osorio

La primera guia de camp d'aquests insectes a casa nostra. 142 espècies, amb fotografies, característiques i proposta de noms comuns en català.